

CRÒNICA

LA REPRESA

En el decurs de la primavera de 1999, l'Institut d'Estudis Catalans anuncià al món científic que seria represa la publicació de la revista *Estudis Romànics* (ER), la qual havia fet acte de presència en els medis de la romanística entre 1947 i 1987. (Queda, pendent de publicació, el vol. XXI, que contindrà els índexs dels vint primers; ens excussem pel retard amb què apareixerà). Ara el lector té a les mans el vol. XXII (que n'enceta una nova època). L'Institut i la seva Secció Filològica, així com el Comitè de Redacció, expressen llur satisfacció per l'acollença de què la nostra iniciativa ha estat objecte pertot arreu. Ens han arribat felicitacions, adhesions, ofertes de col·laboració, propostes d'intercanvi, sol·licituds de subscripció, etc. El clima que s'ha creat entorn del nostre projecte ens anima a continuar la tasca tot just començada. També hi ha contribuït la unanimitat amb què totes les persones a qui proposàrem de constituir el Consell Científic de la revista n'han acceptat la comesa. Una vegada més, gràcies.

Llançar una revista sempre és una aventura. Tothom ho sap, tothom ho diu i ara nosaltres en vivim l'experiència. D'antuvi, calia assegurar els originals d'un insegur primer volum. No l'improvisàrem en la incertesa ni l'ompliríem amb aportacions de gent de la casa. Demanàrem, doncs, a alguns romanistes que ens ajudessin a apuntalar-lo. No ignoràvem que els primers passos eren decisius, si no volíem defraudar. Aspiràvem a trobar una harmonia entre diverses correlacions (llengua i literatura, edats dels col·laboradors, llurs països de residència, mètodes adoptats, temes generals o particulars, territoris objecte d'estudi, llengües de treball emprades, etc.). D'ací que sempre procurarem de mantenir solucions equilibrades en el descabdellament de la nostra tasca.

Regraciem de tot cor els qui respongueren afirmativament. També donem gràcies als qui es veieren obligats a declinar l'encàrrec, no sense uns mots d'excusa i d'encoratjament. Gràcies, encara, als qui ja ens han tramès col·laboracions espontàniament: ells ens ajuden a creure que no treballem endebades.

Podem dir que la represa dels ER és expressada per totes les col·laboracions (articles, recensions, notes i necrologies) que emplen aquest volum: han estat elaborats per un nombrós grup de col·legues que no debades són part de la Romània i de la romanística.

En cloure l'etapa de preparació, hem de dir, sense cofoismes, que, pel que fa als articles, no ens desplaï de constatar com surt la revista. Ja he insinuat que procurarem de millorar-ne els continguts i les maneres, però, en principi, això es farà en la línia que hem descrit i amb l'esperit que es desprèn de l'article que encapçala el volum present.

Comprent-hi aquest primer article, ara publiquem, en la primera part, 5 treballs de lingüística i 5 de literatura. Pel que fa a la llengua emprada: 4 són en italià, 2 en castellà, 2 en català i 2 en francès. Després d'aquests articles, publiquem un text que evoca els inicis dels *ER* i els esforços que hi enterrà el seu fundador.

Quant a les recensions, seria ingenu de pretendre que els *ER* donin compte de totes les publicacions que, sobre temes de llengua i literatura, apareixen d'un cap a l'altre de la immensa Romània i als centres de romanística que estan en activitat a tot arreu del món, especialment a Europa i Amèrica. Una tal aspiració seria, més que ingènua, il·lusòria. Ni que la revista es limités a ésser exclusivament un anuari de bibliografia romànica comentada, tampoc la tasca no seria factible en volums anuals de l'extensió del present. Si tal constatació és positiva, en la mesura que certifica la salut i la vitalitat de les nostres disciplines, és ensems un toc d'atenció que ens exigeix d'establir una veritable «política de recensions». Amb vista en aquest volum, ens hem esforçat per seleccionar unes obres que calia ressenyar, per encarregar-les a persones adequades, per fer-los arribar els exemplars dels llibres. No sempre hi hem reeixit. No hem deixat d'escometre, però, la política insinuada, i esperem que aviat se'n veuran els fruits. Voldríem basar-la en dos principis: 1) cap obra fonamental de la romanística no ha de deixar d'ésser objecte d'atenció, i 2) les recensions seran encarregades a coneixedors del tema corresponent (del país que sigui). Aquests principis podran sofrir matisacions (segons la disponibilitat material de certes obres, per impossibilitat de trobar en un moment donat la persona apropiada, etc.), però almenys seran constantment presos en consideració.

Potser no serà fora de lloc de dir ací uns mots sobre els criteris en què ens basem per a disposar la col·locació material dels articles i les recensions dins els volums d'*ER*. Ho fem per a orientació del lector, qui, d'entrada, ja s'ha adonat que abandonem, per exemple, l'absurda disposició per ordre alfabètic dels noms dels autors. Hem optat per un ordre menys gratuït, però d'establiment més laboriós i sotmès a no poques desviacions. Malgrat que sovint l'infringirem, volem exposar-ne els principis. Són els següents: 1) Els articles i les recensions de llengua precediran els de literatura. 2) Entre els de lingüística, primer figuraran els d'àmbit general romànic o que afecten més d'una llengua, i després els que es refereixen a llengües concretes, disposats segons la corba que va de la Lusitània a la Dàcia romanes. 3) Encara dins la lingüística, els treballs que versen sobre el vessant diacrònic precediran els que giren entorn de la sincronia del llenguatge. Com és habitual, també ací els temes de fonètica, morfologia, etc. formaran un cicle que culminarà en el vocabulari. 4) A cavall entre la llengua i la literatura, apareixeran les col·laboracions d'història externa de la llengua, les de comentari de textos i crítica textual i les de crítica literària. 5) Pel que fa a la literatura *stricto sensu*, l'ordenació geogràfica serà la mateixa que la de llengua: obrirà la cadena la literatura general romànica i comparada, mentre que, a continuació, els treballs sobre les literatures romàniques seran disposats de oest a est, de la portuguesa a la romanesa. 6) La història de la literatura serà seguida de la literatura contemporània. Respecte als gèneres, l'ordre serà: temes de poesia, narrativa, assaig, teatre.

No cal dir que aquests criteris s'encavallen, de manera que, sense deixar de respectar-los, l'ordenació dels materials inserits en aquest volum podria haver-se fet ben diferentment de com ara hi figuren: l'ordre geogràfic i l'ordre temàtic, per exemple, s'interfereixen i cadascun determinaria una col·locació dels articles i de les recensions que diferiria de l'altra. Per aquesta raó, si fem públics els criteris de què ens valdrem

per a ordenar els originals de cada volum, no volem ocultar que els aplicarem amb llibertat davant diverses opcions possibles i amb la vista posada a fer més coherent el conjunt que en resultarà.

La darrera part dels volums dels *ER* constitueix l'anomenada «Crònica». S'hi aplegaran informacions sobre activitats en el camp de la filologia romànica i sobre aspectes rellevants en la vida dels romanistes. També les necrologies dels qui ens deixen. Atès que, com és obvi, les notícies referides al domini lingüístic català hi ocuparan un espai proporcionalment més extens que les dels altres territoris romànics o de la romanística internacional, hem jutjat més apropiat de començar la «Crònica» (en tots els seus apartats) amb les informacions concernents la llengua i la literatura catalanes. Això fet, i paral·lelament a l'ordenació topogràfica dels articles i les recensions, d'antuvi apareixeran les mencions d'abast general (com congressos de romanística, etc.), les quals seran seguides de les que afecten les restants llengües i literatures, també ara descrivint un arc que va de l'oceà Atlàntic a la mar Negra. No cal dir que els reports relatius a les llengües romàniques d'ultramar formaran grup amb les europees corresponents (les d'Amèrica llatina, amb el castellà o el portuguès, segons que escaurà; les del Quebec, amb el francès metropolità, etc.). Per fi, les informacions provinents de centres de romanística establerts i actius fora de la Romània seran presentades per aquest ordre: Europa continental no romànica, Gran Bretanya i Amèrica del Nord, Àsia i, eventualment, Oceania i Àfrica. Dins cada apartat de la «Crònica», els esdeveniments relatats seran presentats per ordre cronològic.

A propòsit, ens apremem a reconèixer que les notes que componen la «Crònica» en el present volum no prefiguren allò que voldríem que aquesta fos (i que serà, si aconseguim de veure realitzat el nostre projecte). La intenció inicial era de constituir una Xarxa de Corresponsals que anessin trametent a la redacció dels *ER* informacions esparses a mesura que es produïssin els fets que ells hi recollirien. Amb aquest fi, pel març de 1999 em vaig adreçar a una trentena de romanistes de diversos països (sense oblidar, de més a més, un docent de cada universitat del domini lingüístic català), demanant-los de considerar-se corresponsals de la revista en aquest sentit. No arribaren a deu les respostes a la invitació, i en totes elles ens eren formulats dubtes o preguntes que posaven de manifest que jo no m'havia expressat amb justesa. Per això, en una nova lletra (del mes de juny), tot reiterant la sol·licitud feta tres mesos abans, vaig procurar d'aclarir el nostre projecte. De primer, cal dir que pensem, no en la filologia catalana, sinó de tots els dominis romànics. Es tracta d'aplegar notícies, relatades en textos molt breus (entorn de mitja pàgina o, menys encara), referides, no a *tots* els esdeveniments susceptibles de figurar a la «Crònica», sinó als que seleccionaran els mateixos corresponsals.

Com a exemple, heus ací alguns temes que voldríem veure-hi recollits. Congressos (i col·loquis, reunions, etc.). Projectes de recerca, «works in progress», etc. Efemèrides, commemoracions, aniversaris, etc. Documents (d'autoritats acadèmiques, de l'administració, etc.) que afectin les llengües i les literatures romàniques. Premis i concursos (convocats o atorgats) a la recerca, a la creació literària, a assaigs, etc. Plans d'estudis, programes de recerca, etc. «Visiting professors», beques, viatges, intercanvis, etc. Tesis doctorals aprovades. Nomenaments de professors, nous membres d'acadèmies, etc. Jubilacions, homenatges, Miscel·lànies / Mélanges / Festschriften, doctorats Honoris Causa, sessions «in memoriam», etc.

També la segona lletra suscità poques respostes, també reticents. No és possible —ens deien— de recollir centenars i centenars de fets que es produeixen en el descabellament de les tasques de la romanística! Nogensmenys, si tots reconeixem de no poder publicar recensions de *tots* els llibres que apareixen i, malgrat això, les revistes no suprimen aquesta secció, sinó que la planifiquen i la limiten (cfr. *supra*), amb els esdeveniments que han de constituir la «Crònica» passarà igualment. Ja he dit que les notícies podran ésser reduïdes a *unes ratlles* de text i, d'altra banda, el Comitè de Redacció podrà proposar-hi esmenes i modificacions (i desaconsellar-ne la inserció i tot).

Aspirem a convertir la «Crònica» dels *ER* en una mena d'arxiu modest de coses que passen dia rere dia en els centres de la romanística de pertot arreu. No *totes* les coses, sinó una tria discrecional. Que aquest arxiu contingui o no les dades que podran interessar els nostres successors temps a venir, dependrà dels corresponsals, testimonis o sabedors dels esdeveniments. Serà un degotament d'informacions, grans o petites; però ja se sap: «de mica en mica s'omple la pica», com diu la saviesa popular en català. A més, com ja vaig afirmar en la meua primera lletra sobre aquest punt, tothom qui trametrà una informació publicable a la «Crònica» esdevindrà *ipso facto* corresponsal dels *ER*. Aquest és el projecte. Hi insisteixo: el projecte es tornarà realitat, si comptem amb la col·laboració dels lectors; d'ells esperem que aniran comprenent la responsabilitat que contreuen amb els altres romanistes d'avui i de demà, amb vista a la compilació del dit recull d'informacions.

No cal dir que la «Crònica» del present volum no és el que desitgem que sigui en els volums que el seguiran. Hem recollit textos massa llargs, n'hem admès d'altres que, en una situació de normalitat, potser no hi figurarien. Hi publiquem aportacions suscidades del Comitè de Redacció estant o redactades materialment pels seus membres. És cert que no en manquen d'espontànies, que hem rebut amb goig i inserim amb satisfacció.

Acabo aquesta nota, ja massa llarga. Em proposo de fornir des d'ací cada any informacions referents a la vida dels *ER*. Seran breus i espero que no inoportunes.